

Samenvatting

Bij de opleiding van dressuurpaarden kan gebruik gemaakt worden van verschillende trainingsmethoden. Bij elke methode is het echter van groot belang dat het welzijn van het paard te allen tijde gewaarborgd blijft. Het ultieme doel van de dressuur is namelijk het paard in een houding te brengen waarin het zijn potentieel ten volle kan benutten en hierbij ook gezond te blijven (Denoix, 2013a). Tijdens deze opleiding van het sportpaard wordt gebruik gemaakt van verschillende hoofd-halshoudingen. Een van deze houdingen is rollkür, wat een zeer omstreden trainingstechniek is geworden binnen de dressuursport. In de richtlijnen voor dressuur, opgesteld door de FEI, wordt gesteld dat het hoofd van het paard in een stabiele positie en te allen tijde voor of op de loodlijn gedragen moet worden met als hoogste punt de nek. Een studie die hoofdposities tijdens een Grand Prix-wedstrijd op de Olympische Spelen in 1992 en de wereldbekerfinale in 2008 vergeleek kwam tot de conclusie dat het aantal paarden gereden achter de loodlijn significant hoger was in 2008. Ondanks de tegenstrijdigheid met de opgestelde richtlijnen werd deze manier van rijden niet bestraft door de jury maar zelfs beloond met een hogere score (Lashley et al., 2014).

Recent hebben de verschillende hoofd-halshoudingen en hun effect op de biomechanica en op het welzijn van het paard meer aandacht gekregen in de paardensport en vormen ze zelfs een punt van discussie. Voornamelijk de extreme flexie van hoofd en hals, of rollkür genoemd, en het effect hiervan op het paardenlichaam zijn een sterk bekritiseerd onderwerp waarover de meningen sterk uiteenlopen (Smiet et al., 2014). Het comité van de FEI die de definitie over het onderscheid tussen rollkür en laag diep en rond heeft opgesteld was het er unaniem over eens dat elke vorm van agressie in de ruitersport veroordeeld moet worden. Men definieert echter niet hoe dit waargenomen of beoordeeld kan worden. Verder wordt er eveneens niet gespecificeerd hoeveel flexie van de hals teveel is en welke duur als te lang wordt beschouwd. Dit maakt het extreem moeilijk om op basis van deze definitie ruiters en hun trainingsmethoden in de praktijk te beoordelen. Teugeldrukmeters zouden hierbij een mogelijk hulpmiddel kunnen vormen (McLean en McGreevy, 2010).

Ook over de invloed van de verschillende hoofd-halshoudingen op de beweging van het paard bestaat veel onduidelijkheid en zijn de meningen verdeeld. De voorstanders van hyperflexie als trainingstechniek beweren dat deze houding leidt tot biomechanische voordelen en een verbetering van de souplesse van het paard (McGreevy et al., 2010, von Borstel et al., 2008). Deze stelling wordt echter tegengesproken door de tegenstanders die beweren dat deze extreme houding negatieve effecten heeft op de gang van het paard en tot ongemak leidt (McLean en McGreevy, 2010). Een studie die de beweging van paarden aan de longe onderzocht kon bij flexie van de hals positieve effecten op de beweging van het paard vaststellen (Gómez-Álvarez et al., 2006), maar deze effecten konden niet worden bevestigd in een andere studie die gebruikmaakte van bereden paarden (Rhodin et al., 2009). Daarnaast wordt er in de literatuur ook beschreven welke delen van de thoracolumbaire wervelkolom een groter of kleiner bewegingsbereik vertonen bij de verschillende hoofd-halshoudingen (Rhodin et al., 2005). De relevantie hiervan op de volledige beweging van het paard en de te leveren sportprestaties blijft echter onbekend. Een gebogen maar laag gedragen hals wordt in meerdere studies als meest voordelige houding bevonden (Denoix, 2013a; Smiet et al., 2014).

Een paard dat het hoofd in een verticale positie houdt tegenover de grond loopt daarom niet “aan het bit” (McGreevy et al., 2010). De manier waarop de verschillende houdingen bekomen worden is ook van groot belang voor de beweging en het gedrag van het paard en zou dus een aandachtspunt moeten zijn bij de beoordeling van het effect van de verschillende hoofd-halshoudingen. Daarnaast is het ook

belangrijk om bij de beoordeling van rollkür als trainingsmethode rekening te houden met het opleidingsniveau van het paard en de ervaring van de ruiter. De topsportpaarden die meestal gereden worden door ervaren ruiters bezitten vaak een lichaamsbouw die meer souplesse toelaat vergeleken met de recreatiepaarden die meestal gereden worden door beginnende ruiters. De impact die rollkür heeft op het lichaam van een topsportpaard met een atletische bouw en dat reeds gewend is aan deze extreme houding, is daardoor niet te vergelijken met een beginnende ruiter die dit wil toepassen op zijn minder flexibele paard. Daardoor is het ook aannemelijk dat deze houding meer schade kan berokkenen wanneer toegepast bij deze laatste groep. Er is nood aan studies die het effect van de verschillende hoofd-halshoudingen bestuderen op een gestandaardiseerde manier en op lange termijn om de mogelijke schadelijke effecten van rollkür en andere hoofd-halshoudingen te onderzoeken.